आर्थिक वर्ष २०७५/७६ को
नीति तथा कार्यक्रम

गैंडाकोट नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
गैंडाकोट नवलपरासी

गैडाकोट नगरपालिकाको आगामी आ.व.२०७५/७६ को नीति, कार्यक्रम

यस सभाका सभाध्यक्ष ज्यू,
सभाका सदस्य ज्यूहरु,

नेपाली दिदी बहिनी तथा दाजु भाईहरुले गर्नु भएको उच्च त्याग र बलिदानी पश्चात प्रप्त संघीय लोकत्तान्त्रीक गणतन्त्रात्मक शासन ब्यवस्थाको जगको रुपमा रहेको स्थानीय सरकार गैडाकोट नगरपालिकाको तर्फ बाट यहाँहरु समक्ष आगामी आर्थिक बर्ष २०७५/०७६ को नीति,कार्यक्रम तथा बजेट पेस गर्न पाउदा अत्यन्त गौरवान्वित भएको छु । यस अवसरमा नेपाली जनतालाई सार्वभौम अधिकार सम्पन्न गराउने राजनैतिक परिबर्तनको लागि जीवन उत्सर्ग गर्नुहुने ज्ञात अज्ञात वीर शहीदहरु प्रति हार्दिक श्रद्धान्जली ब्यक्त गर्दछु । त्यसैगरी गैडाकोट नगरपालिका एवं नगरवासीहरुको हित र संवृद्धिका लागी योगदान पुऱ्याउनुहुने आम नागरिक, बिभिन्न राजनीतिक दलहरु, बुद्धिजीवि, समाजसेवी, पत्रकार लगाएत सम्पुर्ण महानुभावहरुमा हार्दिक सम्मान ब्यक्त गर्दछु ।

पबित्र नदी नारायणी र मौलाकालिका माताको काखमा अवस्थित, बिभिन्न प्राकृतिक तथा ऐतिहासिक सम्पदाले ढाकेको, बिभिन्न भाषाभाषी, जातजाती धर्म सम्प्रदायको साझा आश्रय स्थलका रुपमा रहेको गैडाकोट नगरपालिका स्वंममा एक सुन्दर नगरी हो । नगरपालिकाको यस सुन्दरतालाई चीरकाल पर्यन्त टिकाउ राख्न र बदलिदो समय सापेक्ष बिकास र समृद्धि, सुखी र सभ्य नागरिक जीवन प्राप्तीका माध्यम बाट यसको उचाई थप माथि बढाउनु हामि सवैको सामुहिक दायित्व भएको हुँदा यस प्रति हामि सवैको आस्था, लगाव एवं योगदान रहीरहने छ भन्ने तर्फ पुर्ण आश्वस्त छु ।

विकेन्द्रीकरण र स्थानीय स्व–शासनको विभिन्न अभ्यास र अनुभवका आरोह अवरोहहरु पार गर्दै संघीयताको भावना अनुरुप अधिकार सम्पन्न र स्वायत्त जननिर्वाचित स्थानिय सरकारको हैसियत बाट नागरिकको घरदैलोमा प्रवाह गरिने सेवा, सुविधाहरूको लागि कार्य सम्पादन गर्ने महत्वपूर्ण अभिभारा हामि माथी आईपरेको छ । लामो राजनैतिक संक्रमणको यात्रा पार गर्दै निर्मित हालको स्थानीय सरकार अनुभव र आन्तरिक संरचनागत रुपमा शैशव अवस्थामानै छ । स्थानीय सरकारको यात्रा संघ र प्रदेश सरकारको सहयोग समन्वय र सहभागितामा अगाडि बढ्ने ब्यवस्था भएको संदर्भमा हालै सम्पन्न संघीय संसद र प्रदेश संसदको निर्वाचन बाट हामिलाई थप सहज भएको छ । विगतको स्थानिय स्वायत्त शासन ऐन र सो सम्बन्धी कानुनहरुको सट्टामा स्थानिय सरकार संचालन ऐन२०७४, लगाएत प्रदेश सरकार र संघीय सरकारले कार्य सम्पादन एंव प्रयोग गर्ने अधिकारहरुको स्पष्ट खाका सहितको कानुनहरु बन्दै गरेको अवस्थामा संविधानतः स्थानिय सरकारलाई प्राप्त अधिकार र हाम्रो दायित्व अनुसार हामिबाट केही ऐन,नियम तथा कार्यविधिहरु निर्माण गरी कार्यान्वयनमा आईसकेका छन र केही निर्माणकै चरणमा रहदा नेपाल सरकारका तर्फबाट जारी विभिन्न आदेश र मार्गदर्शन समेतहरुका आधारमा स्थानीय सरकारले तत्काल कार्य संचालन गर्नु परिरहेको छ । संघीय लोकतान्त्रीक ब्यवस्था अभ्यासको यस यात्रामा हामिले दैनिक कार्य सम्पादनका अतिरिक्त थप नीति, नियम निर्माण गर्दै अघि बढ्नु पर्ने अवस्था रहेको छ ।

संघीयताको पूर्ण कार्यान्वयनको क्रममा देश अगाडि बढिरहेको हुँदा आगामी दिनहरूमा बन्ने संघ, प्रदेश र स्थानीय सरकारका अधिकार, दायित्व एवम् जिम्मेवारी सम्वन्धी थप प्रष्ट व्यवस्थाहरु सहितका कानुनहरुबाट यी तीन तहका सरकारहरुको अन्तरसम्वन्ध, स्रोतसाधनको बाँडफाँड, राजश्वको परिचालन जस्ता विषयहरुमा पक्कै पनि स्पष्ट र व्यवस्थित हुँदै जानेछन । आज नागरिकहरुको उर्लर्दो आवश्यकता, चाहाना र आफ्नो टोल आँगनमा विकासका गतिविधिहरु छिटो आइपुग्न सकुन भन्ने जन इच्छालाई उचित तवरले सम्बोधन गर्नुपर्ने चुनौतिपूर्ण घडीमा हामि छौं । नेपाल सरकारबाट बिभन्न शिर्षकमा हामीलाई प्राप्त हुने सिमित रकम तथा नगरको अत्यन्तै सानो र सीमित अवस्थामा रहेको आन्तरिक स्रोतको दायरा भित्र रहेर अत्यन्त सजग र विवेकपुर्ण कार्यका माध्यम बाट समग्र नगरलाई समृद्धि उन्मुख र सुविधा सम्पन्न बनाउन द्रुततर ढंगबाट विकास निर्माणका गतिविधिलाई अगाडि बढाउनुपर्ने गहन जिम्मेवारी हामीमा रहेको छ ।

नगर आफू स्वयंले बढी भन्दा बढी विषय र क्षेत्रहरुलाई समेटी फराकिलो दायरामा आन्तरिक स्रोत परिचालन गर्दै आफ्नो समृद्धिका लागि प्रत्येक नगरबासीहरुले सक्षमताका आधारमा स्वस्फुर्त रुपमा आफै योगदान गर्न अगाडि बढ्ने अवस्था सिर्जना गर्नका लागि व्यापक छलफल, सहकार्य र साझेदारीका साथ आन्तरिक राजश्व, कर, दस्तुर र सेवा शुल्कका दर र दायरालाई क्रमशः फराकिलो गर्नुपर्ने निकै चुनौतिपूर्ण जिम्मेवारी समेत थपिएको छ ।

हाम्रो ५ वर्षे कार्यकालको दोश्रो बर्षमा प्रवेश गरेका हामी अझै सुरुका केही समय त करिव करिव नगर र वडा कार्यालयहरुको भौतिक पूर्वाधारको समुचित व्यवस्थापन, सेवा प्रवाहका संयन्त्र र पद्धतिहरुको विकास, नगरको दीर्घकालिन सोच Vision, Mission, Goal र Objective तय गरी नगरको आवधिक योजना, विभिन्न क्षेत्रगत गुरुयोजना तथा योजनाहरु, विभिन्न कार्यविधि तथा निर्देशिकाहरु र मापदण्डहरुको निर्माण गरी नगरको दिगो विकास व्यवस्थापनका आधार स्तम्भहरु तयार गर्ने दिशामा नै तल्लिन हुनुपर्ने अवस्थाको अनुभूति भइरहेको छ।

स्थानीय सरकार सञ्चालनको अभ्यास सँगै नेपाल सरकारका विभिन्न विषयगत मन्त्रालयका मातहात रहेर सेवा प्रवाह गरिरहेका स्वास्थ्य सेवा, कृषि तथा पशु सेवा, वन, वातावरण तथा भू –संरक्षण सम्बन्धी कार्यहरु, खानेपानी व्यवस्थापनका साना पूर्वाधारका कार्यहरु, महिला, बालबालिका, खेलकुद विकास सम्बन्धी कार्यहरु जस्ता विविध क्षेत्रका स्थानिय स्तरमा सेवा प्रवाह गरिरहेका निकायहरु त्यहाँ कार्यरत कर्मचारीहरू र श्रोत साधन (बजेट र भौतिक पूर्वाधार) सहित हाम्रो जिम्वेवारी एंव दायित्वमा हस्तान्तरण भएर आईरहेका छन्। यस्ता सेवा र कार्यहरुको प्रवाह तथा व्यवस्थापनका लागि अर्थ मन्त्रालयबाट अनुदानको सीमा सहित बजेट तर्जुमा, कार्यान्वयन, आर्थिक व्यवस्थापन तथा सम्पत्ति हस्तान्तरण सम्बन्धी निर्देशिका समेत प्राप्त भई सकेको छ। यस परिस्थितिमा हामीले स्वास्थ्य सेवा, कृषि तथा पशु सेवा, आधारभुत तथा माध्यमिक शिक्षाका लागि विद्यालयहरुको व्यवस्थापन जस्ता विभिन्न विषयगत सेवाको व्यवस्थापन गर्न नगरमा विषयगत संरचनाहरु, शाखा, उपशाखा र इकाईहरुको चुस्त छरितो, सेवाग्राहीमैत्री एंव मितव्ययी व्यवस्थापन गर्दै आम नागरिकमा सुशासन तथा तत्काल राहतको अनुभुति दिलाउन लागि पर्नुपर्ने भएको छ। संघीय लोकतान्त्रीक शासन ब्यवस्थाको हाम्रो यो छोटो यात्रामा आवस्यक पर्ने सम्पुर्ण नीति, नियम एवं संरचना तयार भई नसक्दा जे छ त्यसै लाई उपयोग गरी अगाडि बढ्नुपर्ने संक्रमणकालिन अवस्थामा हामि छौं। एकसाथ धेरै कार्यहरुको जिम्वेवारी बहन, श्रोत साधनको सीमितता, सेवा प्रवाहका लागि भौतिक पूर्वाधार र जनशक्तिहरुको न्यूनता र बढदो जन अपेक्षाका वीच सामान्जस्यता स्थापित गरी कार्य गर्नका लागि हामी सबै जनप्रतिनिधिहरु र सेवा प्रवाहमा खटिइ रहनु भएका कर्मचारी साथीहरू वीच एउटा असल र मेलमिलाप युक्त नमूना परिवारको भूमिका निर्वाह गर्दै कार्यहरुको समूचित बाँडफाँड र व्यवस्थापन गरिकन नगरको समृद्धि र सेवा प्रवाहमा अहोरात्र खटिनुपर्ने दायित्व सिर्जना भएको छ।

आगामी आर्थिक वर्षको बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा लिईएका केही आधार तथा अवलम्बन गरिएको विधि, प्रक्रिया तथा मार्गदर्शनहरुका बारेमा प्रस्तुत बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा मूलत: निम्न दस्तावेज तथा मार्ग दर्शनलाई आधारको रुपमा लिइएको छ।

१. नेपालको संविधान २०७२,
२. स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४,
३. नेपाल सरकारको आर्थिक वर्ष २०७५/०७६ को बजेट बक्तव्य,
४. प्रदेश सरकार (प्रदेश नं ४) को आर्थिक वर्ष २०७५/०७६ को बजेट बक्तव्य,
५. राष्ट्रिय प्राकृतिक श्रोत तथा वित्त आयोग,
६. अन्तर- सरकारी बित्त ब्यवस्थापन ऐन,२०७४
७.नेपाल सरकार र प्रदेश सरकार बाट प्राप्त वित्तीय समानीकरण र सशर्त अनुदानको बजेट सीमा र व्यवस्थाहरु,
८. नगरस्तरीय राजश्व परामर्श समिति बाट प्राप्त मार्गदर्शन तथा गरिएका निर्णयहरु,
९. नगरपालिकाको श्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समिति, बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति,

गत बर्षको नीति तथा कार्यक्रममा समावेस गरिएका कति कार्यक्रम पुरा गर्न सकियो कति वाँकि छन् त्यसलाई समिक्षा गर्दै वाँकी रहेका कार्यक्रमहरुलाई आवश्यक पहल गरि क्रमश अगाडी वढाईने छ। बजेट तथा कार्यक्रम तयारीको क्रममा केन्द्र र प्रदेश बाट प्राप्त बजेट सीमा र नगरपालिकाको श्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिबाट तय गरिएको सीमा भित्र रही वडा समितिहरु मार्फत वडा स्तरमा संचालन हुने आर्थिक, सामाजिक, पूर्वाधार विकास लगाएत कार्यक्रम तथा योजनाहरुको छलफल र प्राथमिकिकरण गरी नगरपालिकामा प्राप्त गरिएको छ। त्यसपछि आर्थिक, सामाजिक, पूर्वाधार विकास, विपन्न वर्ग र प्रबर्धनात्मक क्षेत्र तर्फका कार्यक्रमहरुको समेत अध्ययन गरी वडा स्तरिय प्राथमिकतामा रहेका योजना तथा कार्यक्रमहरु र नेपाल सरकार तथा प्रदेश सरकारको लगानी र सहयोगमा संचालन गरिने ठूला पूर्वाधार विकासका कार्यक्रमहरु तथा सार्वजनिक निजी साझेदारी अवधारणामा निजी क्षेत्रको लगानीमा संचालन गर्न पहल गर्ने शहरी सुविधा विस्तारका पूर्वाधारहरु र अन्य विकास साझेदार तथा बाह्य लगानीकर्ताहरुको लगानीलाई प्रोत्साहित गरी निर्माण, सञ्चालन र व्यवस्थापन गरिने ठूला पूर्वाधर विकासका कार्यक्रमहरुको वर्गीकरण गरी प्राथमिकता निर्धारण गरिएको छ। यसरी सहभागितामूलक ढंगबाट विभिन्न चरणहरु पार गर्दै तयार भएको नीति, कार्यक्रम तथा बजेटको स्वरुपलाई नगर कार्यपालिकाको बैठकमा छलफल गरी यस सम्मानित नगरसभा समक्ष स्वीकृतिका लागि प्रस्तुत गर्ने निर्णय भएको हो।

आगामी आर्थिक बर्ष २०७५/०७६ को बजेट, कार्यक्रम सम्बन्धी नीतिगत व्यवस्था।

(क) राजश्व तथा श्रोत परिचालन नीति

१. नगरपालिकाको आन्तरिक श्रोतको उच्चतम परिचालनका लागि नेपालको संविधान २०७२ र स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ ले निर्देशित गरेका कर, दस्तुर सेवा शुल्कका क्षेत्रहरुको दायरा फराकिलो गर्दै नगरको श्रोत परिचालनमा सबै क्षेत्र र वर्गका नगरबासीहरुले आफुले आफ्नो क्षमता अनुसार योगदान गरेको महसुस गर्ने अवस्थाको सिर्जना गरिनेछ।

२. नगरपालिकामा सेवाग्राहीहरुले सबै किसिमका राजश्व, कर दस्तुर र सेवा शुल्क बुझाए पछि सेवाग्राहीको मोबाइलमा SMS सेवाको माध्यमबाट कर तिरेको जानकारी सहित धन्यवाद ज्ञापन गर्न सफ्टवेयर पद्धतिको सुरुवात गरिनेछ।

३. एकीकृत सम्पतिकर, व्यावसाय कर, घर बहाल कर, सवारीकर लगायत व्यक्तिगत प्रकृतिका कर राजश्वको रेकर्ड सफ्टवेयरमा व्यवस्थित गरी एकै व्यक्तिले तिर्नु बुझाउनु पर्ने करहरु एकै पटक बुझाउन सक्ने गरी करदाता मैत्री पद्धतिको स्थापना र विकास गरिनेछ।

४. प्राप्त हुने करको समुचित व्यवस्थापनका लागि सम्वन्धित संघ संस्था संग सहकार्य गरिनेछ।

५. आन्तरिक श्रोतका नयाँ क्षेत्रहरुको पहिचान र विस्तारका लागि संभावित क्षेत्रहरुको विज्ञ समूहबाट अध्ययन गराई प्राप्त सिफारीसका आधारमा उपयुक्त निर्णय गरिनेछ।

(ख) सुशासनको प्रत्याभूति एवं सहज सेवा प्रवाह नीति

१. सेवाग्राहीहरूको सुविधाका लागि डिजिटल नागरिक वडापत्र, हेल्प डेक्सको व्यवस्था तथा सेवा लिन आवश्यक पर्ने आवेदन फारमहरु Online रुपमा नगरपालिकाको Website बाट प्राप्त गर्ने सक्ने व्यवस्था गरिनेछ।

२. आगामि बर्ष देखि गैडाकोट नगरपालिकालाई Smart City को रुपमा बिकसित गर्दै लैजाने नीति लिईने छ।

३. सेवाग्राहीहरुको सन्तुष्टि मापन गर्ने संयन्त्रको स्थापना गरिनेछ।

४. नगरपालिकामा कार्यरत कर्मचारीहलाई सेवाग्राही प्रति अझ बढी उत्तरदायी एवम् जवाफदेही बनाउन सीप, क्षमता एवं दक्षता अभिबृद्धि गर्ने किसिमका कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने र सेवाग्राहीहरुलाई सहज,छिटो छरितो रुपमा सेवा प्रवाह गर्ने वातावरणको सिर्जना गरिनेछ।

५. कर्मचारीहरुका हकमा नेपाल सरकारबाट कर्मचारीको समायोजन र व्यवस्थापनको कार्य सम्पन्न भएपश्चात् नगरपालिकाको संगठन व्यवस्थापन प्रतिवेदनका आधारमा उचित तवरबाट व्यवस्थापन गरिनेछ।

६. नगरको सम्पूर्ण विवरण झल्कने गरी भू–सूचना प्रणालीमा आधारित नक्सा सहित नगरको पाश्र्वचित्र (प्रोफाइल) तयार गर्ने, गरिवी नक्साकंन सहितको विवरण तयार गर्ने, नगरक्षेत्रमा मेट्रिक ठेगाना प्रणालीमा आधारित रहेर मार्ग, सडक, बाटो र गल्लीहरुको नामाकरण र नम्वरिङ्ग गरी घर नम्वर कायम गर्ने कार्य प्रारम्भ गरिनेछ।

७. आपतकालिन सम्पर्क नम्वरहरुको प्रकाशन गरिनेछ। नगरक्षेत्रका सम्पूर्ण सरकारी निकायहरु, विद्यालय, संघसस्था उद्योग, कलकारखाना, पेट्रोलपम्प, टोल विकास संस्थाहरुमा नागरिकहरुले देख्ने गरी आपतकालिन फोन सम्पर्क नम्वरहरु (जस्तैः दमकल, एम्वुलेन्स, अस्पताल, नगरपालिका, प्रहरी, विद्युत आदि) को वाल पेन्टिङ गरी वा होडिङ्गबोर्ड बनाई राखिनेछ।

८. नगरक्षेत्र भित्रका संचार माध्यमसँग सहकार्य गरी नगरवासीसँग नगरप्रमुखले नगरपालिकाको विकास निर्माण र सेवा प्रवाहको बारेमा जानकारी लिने दिने एवम् नगरवासीको गुनासो सुनी सम्वोधन गर्नका लागि **हेलो मेयर गैडाकोट कार्यक्रम**को थालनी गरिनेछ। यसैगरी नगर विकास गतिविधि र विपद व्यवस्थापन सम्वन्धी जानकारीमूलक कार्यक्रम पनि प्रारम्भ गर्नका लागि टोल फ्रि नं को व्यवस्था गर्ने निति अवलम्वन गरिनेछ।

९. जेष्ठ नागरिक संरक्षण तथा सम्मान नीति ल्याइनेछ।

१०. सेबाग्राही मैत्री नगरको अबधारणा बमोजिम नगर र वडा कार्यालय मार्फत गरिने सबै किसिमका सिफारीसहरु काउन्टर प्रणालीबाट उपलब्ध गराउने गरी नगर तथा वडा कार्यालयहरुको भौतिक पूर्वाधार व्यवस्थापन गरिनेछ।

११. गैंडाकोटको दीर्घकालिन विकासको संभावनाई समेटेर नगरपालिकाको भू-सूचना प्रणाली अनुसारको नक्सांकन सहित वालमैत्री, वातावरणमैत्री, अपाङ्गमैत्री, जेष्ठ नागरिकमैत्री, अल्पसंख्यक यौनिक विशेषता भएका समुदायमैत्री, पूर्णसाक्षर एवं पूर्ण सरसफाइयुक्त, बिकृति बिसंगति र दुर्व्यशनमुक्त, सडक मानवमुक्त, वालश्रममुक्त, सवैखाले सामाजिक बिभेदमुक्त, सामाजिक न्यायसंग सन्तुलित, आर्थिक, सामाजिक एवं भौतिक बिकासका माध्यमबाट उत्कृष्ट आवासीय

शहरको अवधारणा अनुरुपको भावना समेटिने गरी आगामी आर्थिक वर्ष भित्र ५ वर्षिय आवधिक योजना निर्माण गरिनेछ।

(ग) शहरी पूर्वाधार विकास नीति

१. नगर यातायात गुरु योजनालाई समय सापेक्ष अध्यावधिक गर्दै गुरु योजनामा परेका सडकहरुको प्राथमिकताका आधारमा नगरका गौरवका योजनाहरुको रुपमा बजेट विनियोजन गरी निर्माण, सुधार र व्यवस्थापन गरिनेछ।

२. सडकहरुको दिगो व्यवस्थापनका लागि नगरमा विशेष मर्मत संभार कोषको स्थापना गरी कोष मार्फत उपभोक्ताहरूको प्रत्यक्ष सहभागितामा नियमित मर्मत संभारको नीति अबलम्बन गरिनेछ।

३. नगरका सबै टोलहरुमा सडक संजालको विस्तार गरिनेछ। विकटता, वडाको क्षेत्रफल र गरिवी समेतलाई ध्यान दिई नगर क्षेत्र पुर्वाधार विकास कार्यक्रम कार्यान्वयनमा जोड दिइनेछ।

४. नगरपालिकाको ठूलो धनराशीको बजेट लक्षित समूहरुलाई साना साना टुक्रे योजनामा छरिएकोले अपेक्षित उपलब्धी हासिल हुन कठिनाई महसुस भइरहेको सन्दर्भमा लक्षित समूहको बजेटलाई निश्चित नीति मापदण्ड बनाई औचित्यका आधारमा एकिकृत ढंगबाट कार्यक्रम गर्ने, पूर्वाधार विकास र आयमूलक कार्यक्रमहरुमा लगानी केन्द्रित गर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ।

५. नगर क्षेत्रका सबै सडकहरुको सडक अधिकार क्षेत्र (Right of Way) निर्धारण गरी विवरण अध्यावधिक गरिनेछ।

६. गैंडाकोट चक्रपथ निर्माणको लागि बिस्तृत सम्भाव्यता अध्ययन प्रतिवेदन (DPR) आगामी आर्थिक वर्ष२०७५/०७६ भित्र तयार गरिनेछ। चक्रपथमा पर्ने खोला नालाहरुमा पक्किपुल तथा कल्भर्टहरु निर्माण गर्नको लागि लगानी व्यवस्थापन गर्न प्रदेश तथा नेपाल सरकार समक्ष अनुरोध एवं पहल गरिनेछ।

७. विद्युत सुविधा नपुगेका क्षेत्रहरुमा विद्युतीकरण, एवम् विद्युत विस्तारका कार्यक्रम संचालन गरिनेछ। सडक बत्तीको दिगो व्यवस्थापनका लागि टोलबासीहरुको सहभागिता सहित सडक बत्ती जडानका कार्यक्रम प्राथमिकता तोकी संचालन गरिने नीति अबलम्वन गरी **उज्यालो नगर कार्यक्रम** अभियानलाई अझ प्रभावकारी रुपमा संचालनको व्यवस्था मिलाइनेछ।

८. खाद्ध सुरक्षा नीतिलाई कडाइकासाथ लागू गरिनेछ।

९. गैँडाकोट नगर तथा प्रदेश नं. ४ को झल्को आउने गरी नगरको पूर्वी र पश्चिम सीमामा कलात्मक स्वागतद्वार निर्माण गरिनेछ। उक्त स्वागतद्वार निर्माणका लागि सम्बन्धित निकायहरुमा लगानीका लागि पहल समेत गरिनेछ।

१०. उपयुक्त लगानीकर्ताको पहिचान र लगानी आकर्षित गरी नगरपालिकाको पहल र सहकार्यका **"काली गण्डकीको पानी गैँडाकोटको लगानी"** को दीर्घकालीन अवधारणा अनुरुप काली गण्डकीमा बाँध बाँधी सुरुङ्गको माध्यमबाट थुम्सीमा पावर हाउस निर्माण गर्ने गरी विद्युत उत्पादनको आयोजना संभाव्यता अध्ययन लाई अगाडि बढाईने छ।

११. नगरका सिंचाई सुविधा नपुगेका स्थानहरुमा स्थान विशेषको उपयुक्तताका आधारमा डिप ट्यूवेल लगायत उपयुक्त प्रविधिका साना सिंचाईका योजनाहरुको प्राथमिकताका साथ कार्यन्वयनका लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरिनेछ।

१२. देवघाटदेखि अमरापुरीसम्म २८ किलो मिटर दूरीको नारायणी नदी किनारमा त्रिमार्ग (जलमार्ग, सडकमार्ग र पैदल मार्ग) निर्माणको विस्तृत सर्वेक्षण र डिजाइन गरी नेपालकै पहिलो नमूना मार्गको रुपमा संचालनको प्रयास गरिनेछ। जसबाट नारायणी नदी समेत तटबन्धन भई जग्गाको संरक्षण गरिने नीति अबलम्वन गरिनेछ ।

१३. नगरक्षेत्रमा नगरपालिकाको इजाजत बिना जग्गा बिकास अर्थात प्लटिङ्ग गर्ने, भवन संरचना निर्माण गर्ने, स्थायी संरचनालाई अस्थायी भनी नगरपालिकाबाट पानी, बिजुली, सरसफाई सेवा लगायतका सेवा सुविधा दुरुपयोगलाई निरुत्साहित गरी नगरपालिकाबाट निर्माण इजाजत लिइ मात्र संरचना निर्माण गर्ने कार्यलाई प्रोत्साहन गर्न अव उप्रान्त उपरोक्त सेवाहरुलाई भवन इजाजत प्रणालीसंग आवद्ध गर्ने र भवन इजाजत नलिई निर्माण गरिएका भवनहरुमा नगरपालिकाले सेवा सुविधा रोक्का राख्ने तर्फ गृहकार्यको थालनी गरिनेछ।

१४. आगजनि, डुबान, कटान, भू–क्षयबाट बस्ती तथा जमीनको संरक्षणका लागि आवश्यक योजनाहरु तर्जुमा गरी कायान्वयन गरिनेछ । यसका लागि विपद व्यवस्थापन कोष स्थापना सहित आवश्यक बजेट विनियोजन गरिएको छ। साथै ठूला तटबन्धन र पूर्वाधार निर्माणका लागि नेपाल सरकार तथा अन्य विकास साझेदार निकायबाट लगानीका लागि पहल एवं प्रयत्न गरिनेछ साथै वन्यजन्तुबाट हुन सक्ने जनधनको क्षतिको उचित क्षतिपूर्तिको व्यवस्था मिलाइनेछ।

१५. वडा नं. १८ को वोचोखोलाको चुनखानी, दमार र आहालेको बीचमा रहेको कोइलाखानी, मौलाकाली मन्दिरको उत्तरमा रहेको कोइलाखानीको अध्ययन, अन्वेषण र उत्खनन गरी सञ्चालनमा ल्याउन नेपाल सरकार समक्ष पहल गरिनेछ।

१६. नगरका सबै क्षेत्रमा **एक घर एक स्वच्छ खानेपानी धारा** सेवा प्रवाहका लागि खानेपानीको गुणस्तर परिणक्षको व्यवस्था गर्न आवश्यक ब्यबस्था गरिनेछ।

१७. नगरपालिकाको वडा नं २ मा रहेको ऐतिहासिक पृष्टभुमि बोकेको भृकुटी कागज कारखाना क्षेत्रलाई सरकारी स्वामित्वमा ल्याउनका लागि आवस्यक पहल गरिने छ।

१८. नगरपालिका कार्यालय र वडा कार्यालयहरुमा सम्पूर्ण सेवाग्राहीहरुलाई स्वच्छ पिउने पानीको व्यवस्थापन गरिनेछ।

१९. शहरी सेवा विस्तारका लागि बजार क्षेत्रका उपयुक्त स्थानहरुमा शहरी सेवा केन्द्र तथा सार्वजनिक शौचालयहरु सार्वजनिक-निजी साझेदारी मोडलमा निर्माण प्रारम्भ गरिनेछ।

२०. नगरका उपयुक्त स्थानहरुमा सार्वजनिक उद्यान पिकनिक स्पट, बाल उद्यान, भ्यु टावर जस्ता पर्यटकीय पूर्वाधारहरुको निर्माण निजी क्षेत्रसंगको सहकार्यमा गरिनेछ।

२१. वडा कार्यालयहरू व्यवस्थापनका लागि वातावरण मैत्री मोडेलका नमूना भवनहरु निर्माण गरिनेछ। यसका लागि आवश्यक ब्यबस्था गरिने छ।

२२. पूर्व पश्चिम राजमार्ग र आसपास हुन सक्ने दुर्घटनाहरुलाई न्यनीकरण गर्न राजमार्गका विभिन्न स्थानमा सि.सि.क्यामेरा जडान गरी निगरानी गर्ने र नगरपालिका भित्र उपयुक्त स्थानको छनौट गरी ट्रमा सेन्टर स्थापनाको लागि बिशेष पहल गरिने छ।

२३. नारायणी नदी पुल पुरानो र साँघुरो समेत भएकाले आधुनिक एवं फराकिलो पुल निरमाण लगाएत पूर्व पश्चिम राजमार्गलाई थप फराकिलो र पैदल यात्रु मैत्री वनाउन उपयुत्त पहल गरिने छ।

२४. सबै सार्वजनिक भवनहरुलाई अपाङ्गतामैत्री हुने गरी सुधार गरिनेछ।

२५. गैडाकोट १ मौलाकालिका मंन्दिर देखि मणि मुकुन्दसेन दरवार स्थल हुदै कैलास सन्यास आश्रम सम्म जोड्ने पर्यटकीय पैदल मार्ग स्तरोन्नतिका लागि प्रदेश तथा संघीय सरकार संग पहल गरिने छ।

२६. नारायणी नदीको तटलाई सुन्दर र आकर्षक पर्यटकीय स्थलका रुपमा विकास गर्दै आम नागरिकको सुविधाको लागि नारायणी नदीको बिभिन्न किनारहरुमा ब्यवस्थित स्नान स्थल र शवदाह स्थलको समेत निर्माण गरिने छ।

२७. सुरक्षित आवास सहितको व्यवस्थित शहरीकरणका लागि वस्ती बिकास, शहरी योजना तथा भवन निर्माण सम्बन्धी आधारभूत मापदण्ड अनुसार नगरपालिकाको भवन तथा योजना मापदण्ड सम्बन्धी निर्देशिका तयार गरिनेछ।

२८. शहरी आधारभूत पूर्वाधार संरचना निर्माणमा वडास्तरका आधारभूत सुविधा सुधार तथा बिस्तारका लागि बिशेष प्राथमिकता दिइनेछ। नगरको सुन्दरता र आम सुविधालाई ध्यान दिदै सडक मापदण्डमा समसामयिक परिमार्जन गर्दै लगिने छ।

२९. सडक बोर्ड नेपालसंगको सहकार्यमा आगामी वर्ष मुख्य सडकहरूलाई नियमित मर्मत सुधार तथा स्तरोन्नतीका कार्यक्रमहरु कार्यान्वयन गरिनेछ।

३०. नगरपालिकाले अवलम्बन गर्दै आएको लागत सहभागिता नीतिलाई समतामूलक बिकासका लागि शहरी क्षेत्र, अर्धशहरी क्षेत्र, ग्रामिण प्रकृतिका क्षेत्र र विस्तारित वडाको वर्ग अनुसार पूर्वाधार बिकाससंग सम्बन्धित क्षेत्रगत परियोजनाका लागि फरक फरक लागत सहभागिता अनुपात रहने गरी कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ।

३१. नगरपालिकाको स्वामित्वमा रहेका तथा सार्वजनिक सरकारी जग्गाहरूमा सरकारी र निजी लगानी समेत प्रवर्द्धन हुने गरी दूरगामी महत्वका ठूला शहरी पूर्वाधारहरु (जस्तै:व्यापारिक भवन, सामुदायिक सभाहल, भ्यूटावर सहितको खुल्ला पार्क जस्ता) को एकिकृत गूरुयोजना तर्जुमा कार्य आगामी आर्थिक वर्ष भित्र सम्पन्न गर्ने गरी कार्यक्रम प्रस्ताव गरिएकोछ।

३२. नगरपालिका क्षेत्रमा ठूला कार्यक्रम तथा समारोहहरु आयोजनास्थल व्यवस्थापन गर्न अत्यावश्यक भएकोले नगरपालिका परिसरमा अत्याधुनिक सभागृहको निर्माण कार्य आगामी आर्थिक वर्ष भित्र प्रारम्भ गरिनेछ। लगानीका लागि श्रोत व्यवस्थापन गर्न संभावित लगानीकर्ताको पहिचान गरी वहुवर्षीय योजनाको रूपमा लगानी प्रर्वद्धनको पहल गरिनेछ।

३३. भवन निर्माण संहितालाई कडाईका साथ लागु गर्ने नक्सा पासको प्रक्रियालाई सरल, सहज एवम् सेवाग्राही मैत्री बनाई सम्पूर्ण प्रक्रिया पूरा भएको ३ दिन भित्र नक्सा स्वीकृति दिने, निर्माण अनुमति दिने तथा निर्माण सम्पन्न प्रमाण पत्र दिने व्यवस्था मिलाइनेछ।

३४. भुकम्प प्रतिरोधी संरचना निर्माणका लागि निर्माण कार्यमा संलग्न ठेकेदार/निर्माणकर्मी/डकर्मीहरुलाई नियमित रुपमा तालिमको व्यवस्था गर्ने, तालिम प्राप्त जनशक्तिको सूची अध्यावधिक गर्ने र तालिम प्राप्त जनशक्तिबाट मात्र सम्पूर्ण संरचना निर्माणको प्रबन्ध मिलाउने तथा घर भवन निर्माण गर्दा नियमित रुपमा प्राविधिक सुपरभिजन गराउनुपर्ने व्यवस्था गरिनेछ।

३५. सौर्य उर्जामा आधारित सडकवत्ती सेवा प्रर्वद्धन गर्न सोलार पोलमा निजी क्षेत्रको सहकार्यमा व्यवसायिक बिज्ञापन प्रवर्धन गरिनेछ भने यसबाट परिचालन हुने राजश्व सडकबत्ति सेवाको नियमित मर्मत सम्भार तथा थप क्षेत्रमा सेवा बिस्तार गर्ने काममा परिचालन गरिनेछ।

३६. वडा नं. ६ र ७ को नारायणी नदी नजिकको सार्वजनिक खुला चौरमा वि.पी. अन्तराष्ट्रिय खेलग्राम निर्माणका लागि DPR तयार गरी विकासका लागि आवश्यक पहल गरिनेछ। यसैगरी वडा नं. १३ सुनवर्षा मैदान र वडा नं. १० स्थित संयुक्तचोक मैदानलाई मनमोहन रंगशालाको रुपमा विकास गरिनेछ।

३७. नगरक्षेत्र भित्र रहने गरी विद्युत सबस्टेशन निर्माण गर्न पहल गर्ने तथा वडाका विभिन्न स्थानहरुमा ट्रान्सफर्मरको व्यवस्था गरी आवश्वक तार पोलको मागलाई सम्बोधन गर्दै विद्युत विस्तारको कार्यलाई पुर्णता दिईनेछ।

३८. यस नगरपालिकाको स्वामित्वमा रहेको वडा नं २ को हाल इलाका प्रहरी कार्यालय रहेको करीब ७ रोपनी जग्गामा अत्याधुनिक गैंडाकोट सपिङ कम्प्लेक्स निर्माण गर्न नगर विकास कोषबाट लगानीका लागि प्रक्रिया अघि बढाइनेछ।

(घ) आर्थिक विकास नीति

१. नगर क्षेत्रभित्र विभिन्न खाद्यान्न वाली तथा नगदे वालीका लागि विशेष पकेट क्षेत्रहरु तोकी त्यस्ता विशेष क्षेत्रहरुको विकासका लागि विभिन्न कार्यक्रमहरू सञ्चालनमा ल्याईनेछ, निर्धारित विशेष क्षेत्रको प्रवर्ध्दनका लागि आय आर्जन केन्द्रित सीपमूलक, जनचेतना मूलक र प्रवर्ध्दनात्मक गतिविधि सञ्चालन गरिनेछ।

२. कृषकसँग प्राविधिक कार्यक्रम अन्तरर्गत गैंडाकोट नगर क्षेत्र भित्र व्यावसायिक रुपमा कार्य गर्नै कृषकहरुको लागि रोगहरुको निदान र पशुपालनमा संलग्न किसानहरुलाई निःशुल्क भेटनरी सेवा उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाइनेछ।

३. तरकारी, फलफूल लगाएत कृषि तथा पशु उत्पादन बाट कृषकले यथोचित लाभ प्राप्त गर्ने वातावरण सृजना गर्नका लागी त्यसता पकेट एरियाहरुमा कृषि तथा पशु हाट बजारको ब्यवस्था गरिनेछ।

४. व्यावसायिक रुपमा पशुपालनमा संलग्न किसानहरुको लागि पशुबीमा कार्यक्रमलाई प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वियन गर्न आवश्यक सहयोग गर्ने सोच अनुरूप बीमा गर्दा लाग्ने प्रिमियमको निश्चित प्रतिशत रकम सोधभर्ना अनुदान दिने व्यवस्था मिलाइनेछ।

५. कृषि तथा पशुसेवा केन्द्रहरुको श्रोत साधन र पूर्वाधार विकासमा जोड दिदैं माटो परिक्षण प्रयोगशालाको सुविधा विस्तार गर्न आवश्यक पहल गरिनेछ।

६. सहकारी संस्थामा रहेको सिप, क्षमता र तरलतालाई अन्य उत्पादन मुलक तथा रोजगारी बढाउने क्षेत्रमा परिचालन गरिने छ। नेपाल सरकारको भू उपयोग नीतिलाई कडाईकासाथ लागू गरिने छ।

७. नगरपालिका भित्र वसोवास गर्दै आएका सुकुम्वासीहरुको समस्या समाधानको लागि आवश्यक पहल गरिने छ।

८. उत्पादनमुलक र स्थानीय श्रोत साधनको प्रयोग हुने उद्योगहरु स्थापना र विकासका लागि विशेष प्रोत्साहन गरिनेछ।

९. बैदेशिक रोजगारीमा देखिएका समस्याहरुलाई न्यूनिकरण गर्दै यूवाहरुलाई स्वरोजगार गराउन सरकारी तथा गैर सरकारी निकायहरु सँगको सहकार्यमा विभिन्न रोजगार मुलक एवं सीपमूलक तालिम कार्यक्रमहरु र उद्यमशालिता विकास सम्बन्धी गतिविधिहरु संचालनमा ल्याइने छन् । यूवा जनशक्तिलाई आफ्नै घर परिवार सँग रहेर उद्यमशील क्रियाकलापमा लाग्न प्रेरित गर्दै वैदेशिक रोजगारीमा जानुपर्ने अवस्थाको अन्त्य गर्न क्रमशः विभिन्न प्रबद्र्धनात्मक र प्रेरणात्मक अभिमानहरु चलाइने छ।

१०. नगरपालिका भित्र मौलाकालिका मन्दिर, दिव्यधाम, कैलाशसन्यास आश्रम लगायतका धार्मिक महत्वका अन्य मठ, मन्दिर एवं गुम्वाहरुलाई धार्मिक पर्यटन क्षेत्रका रुपमा विकास गर्ने ध्येय अनुरुप आवश्वयक संरक्षण, पूर्वाधारहरुको विकास र विस्तार गरिनेछ।

११. पर्यटनको पूर्वाधार जिवीकोपार्जनको आधार भन्ने नाराका साथ वडा नं. ३ हर्दि, केलादी र ढोडेनी वडा नं. १८ गडम्दी र दमारलाई पशुपालन र नगदेवाली केन्द्रका रुपमा र वडा नं. १६ र १७ लाई कृषि पर्यटन केन्द्रका रुपमा विकसित गरिनेछ ।

१२. भूमिको उत्पादन र उत्पादकत्व बृद्धि गर्दै ब्यवसायीक उपयोग गर्न सतह र भुमिगत सिंचाई कार्यक्रमलाई प्राथमिकता साथ अगाडि बढाईने छ ।

१३. नगरक्षेत्रका सम्पूर्ण व्यवसायलाई नगरपालिकामा दर्ता गर्न अभियान संचालन गरिनेछ । साथै पसलमा अनिवार्य रुपमा मूल्यसूची राख्ने व्यवस्थालाई अभियानका रुपमा थालनी गरिनेछ ।

१४. नगरक्षेत्र भित्र रहेका सम्पूर्ण गैर सरकारी संस्थाहरु, सहकारी संस्थाहरुलाई नगरपालिकामा दर्ता एवं सूचीकृत गरिनेछ भने सबै सामुदायिक संस्थाहरु, बालक्लव, आमा समूह, महिला समूह तथा विभिन्न विषयगत समूह हरुलाई समेत नगरपालिकामा सूचीकृत गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।

१५. शशर्त अनुदानमा छुटिएको रकम तोकिएको शिर्षकमा काम गर्दा कुन कार्यक्रम कहाँ गर्ने भन्ने सन्दर्भमा कार्यपालिकाले निर्णय गरे अनुसार हुनेछ ।

१६. शशर्त अनुदानका रुपमा प्राप्त हुन आएको रकम वाहेक आर्थिक वर्ष ०७४/०७५ को विभिन्न कार्यक्रममा विनियोजित रकम २०७५ असार मसान्त सम्म खर्च भई वाँकि हुन आउने रकम कार्यपालिकाले निर्णय नगर्दा सम्म खर्च गरिने छैन् ।

ङ) सामाजिक बिकास तथा समावेशी लक्षित कार्यक्रम

१. समुदाय परिचालन तथा बिकासका लागि नगरपालिका क्षेत्रभित्र गठित टोल बिकास संस्था, आमा समुह, महिला स्वयं सेविका, वाल संरक्षण समिति, वालक्लव, किसोरी समुह, जेष्ठ नागरिक,महिला हिंसा निगरानी समुह जस्ता समूहहरुलाई क्रियाशील गराउंदै त्यस्ता समूहहरुको संस्थागत विकास एवं सशक्तिकरण गर्दै नगर क्षेत्रमा टोल बिकास संस्था जस्ता सामाजिक संजालहरु निर्माण गर्ने कार्यक्रमहरु तर्जुमा गरी निरन्तर कार्यान्वयन गरिनेछ ।

२. बालमैत्री स्थानीय शासन राष्ट्रिय रणनीति २०६८ र कार्यान्वियन रणनीति २०६८ अनुरुप वाल बचाउ,वाल संरक्षण, वाल विकास र वाल सहभागीता अन्तर्गतका सम्पुर्ण सूचकहरु २०७५ साल चैत्र मसान्त सम्म पुरा गरी वाल मैत्री नगरपालिका घोषणा कार्यक्रम प्राथमिकताका साथ अगाडि बढाईने छ ।

३. वातावरणमैत्री, लैगिकमैत्री, अपाङ्गमैत्री लगायत शहरका लागि हुनु पर्ने न्युनतम बिशेषता तथा सूचक हासिल गर्ने किसिमबाट वडा र टोल छनौट गरी नमुना कार्यक्रम संचालनलाई निरन्तरता दिदै पूर्ण सरसफाई युक्त नगर बनाउन पहल गरिने छ ।

४. वडा कार्यालय र सामुदायिक भवन सार्वजनिक जग्गामा निर्माण अनुमतीका लागि प्रदेश र केन्द्रमा पहल गरिनेछ ।

५. महिला, एकल महिला, वालवालिका, दलित, जनजाती, अपाङ्ग, असहायको उत्थानका लागि विपन्न वर्ग कार्यक्रम अन्तर्गत स्थानीय जनप्रतिनिधि मार्फत ती वर्गको सशक्तिकरणका लागि आवश्यक कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ।

६. विपन्नवर्गका कार्यक्रमलाई वढि प्रभावकारी बनाउन सामाजिक सशक्तिकरणसंग संगै आर्थिक रुपमा आत्मनिर्भर बनाउन आय आर्जनका कार्यक्रमलाई जोड दिई कार्यक्रम संचालन गर्न समन्वयात्मक प्रयास अघि बढाइनेछ ।

७. सवै नगरवासीहरुले अवलम्वन गर्दै आएको धर्म, संस्कृती, भेषभुषा, भाषा र पठशालाहरुको संरक्षण र प्रवर्धन गरिने छ ।

८. नगरको उपयुक्त स्थानमा जातीय संग्रालयको स्थापना गर्न आवश्यक पहल गरिनेछ ।

९. शिक्षा, संस्कृति, भाषा, साहित्य, कला, खेलकुदको योजनाबद्ध बिकास गर्ने एवं पर्यटन क्षेत्रको विकासमा विभिन्न सरोकारवाला निकायहरु बीचको समन्वयमा बिभिन्न कार्यक्रमहरु तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।

१०. शिक्षा क्षेत्रमा भइरहेको नगरपालिकाको लगानीलाई व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाउन सम्बन्धित क्षेत्रगत सरकारी तथा गैरसरकारी निकायहरुसंग समन्वय गरी बिद्यालयहरुको शैक्षिक गुणस्तर अभिबृद्धिका लागि भौतिक पूर्वाधार बिकास तथा अन्य क्षमता बिकाससंग सम्बन्धित क्षेत्रमा सहयोग गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ । साथै सामुदायिक बिध्यालयको शिक्षक दरवन्दी मिलानको कार्यक्रमलाई अगाडि बढाईने छ ।

११. नेपाल विश्वविद्यालय स्थापनाका लागि केन्द्र र प्रदेशमा आवश्यक पहल गरिनेछ ।

१२. नगरमा प्राविधिक शिक्षालय स्थापनाको आवश्यक अध्ययन र संचालन गर्ने व्यवस्था गरिनेछ ।

१३. नगरक्षेत्रभित्रका आधारभूत तथा माध्यमिक विद्यालयहरुको सेवा क्षेत्र, विद्यार्थीहरुको संख्या, शिक्षक दरवन्दी, पूर्वाधारको अवस्था जस्ता आधारभूत पक्षहरुको विश्लेषण गरी विद्यालयहरुलाइ आवश्यकता अनुसार समायोजन तथा स्थानान्तरणको नीति अवलम्वन गरिनेछ ।

१४. जिल्ला समन्वय समिति सँग निरन्तर रुपमा सहकार्य र समन्वय गर्दै आगामि कार्यक्रमहरु अगाडी वढाईने छ।

१५. नगर क्षेत्रको खेलकूद विकासका लागि आवश्यक पूर्वाधार विकास एवं बिभिन्न खेलकुद कार्यक्रमहरु संचालन गर्न खेलकुद विकास समितिसंगको सहकार्यलाई प्रभावकारी बनाइनेछ।

१६. खेलकुद क्षेत्रलाई प्रवर्द्धन गर्ने सन्दर्भमा राष्ट्रिय खेलकुद परिषद् सँगको सहकार्यमा आगामि वर्षमा गैंडाकोट नगरप्रमुख कप क्रिकेट प्रतियोगिता सञ्चालन गरिनेछ।

१७. गैडाकोट नगरपालिका वडा नं ११ मा संचालित पितौजिघाट स्वास्थ्य चौकीलाई २५ शैयाको नगर अस्पतालको रुपमा विकास गरिने छ।

१८. जेष्ठ नागरिक आरोग्य केन्द्र स्थापनाका लागि उपयुक्त स्थानको छनौट गरी जग्गाको व्यवस्थापन कार्य आगाडि बढाईनेछ ।

१९. राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रियस्तरका स्थानीय सरकार, स्थानीय तहसंग सम्बन्धित संघसंस्थाहरुसंग भातृत्वपूर्ण सम्बन्ध बिकास तथा बिस्तार गर्ने कार्यक्रमहरु तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गरिनेछ।

२०. गैँडाकोट वडा नं. ३, ४ र ८ को भेलरघारी भन्ने स्थानमा गैडाकोट क्षेत्रिय रंगशाला निर्माणाधिन खेलमैदानको स्तरोन्नतीका लागि आवश्यक सहयोग गरिनेछ।

२१. गैंडाकोट वडा नं. ९ हनुमान मन्दिरलाई पर्यटकीय स्थलको रुपमा विकास गर्दै भ्यूटावर निर्माणका लागि आवश्यक पहल गरिनेछ।

२२. अन्तर मा.वि स्तरीय उपप्रमुख कप भलिवल / फूटवल प्रतियोगिता बार्षिक रुपमा गर्दै जाने नीति लिइनेछ।

२३. ऐतिहासिक महत्वको स्थलका रुपमा रहेको गैंडाकोट न.पा. २ को पूर्व पश्चिम राजमार्गको शिलन्यास स्थलको विशेष महत्व कायम हुने गरी संरक्षण र प्रवर्धन गरिने छ।

२४. नगरका ५ वर्ष मुनीका बालबालिका र ६० वर्ष माथिका नागरिकहरुलाई स्थानिय स्वास्थ्य संस्थाहरूबाट निःशुल्क स्वास्थ्य परिक्षणको व्यवस्था मिलाइनेछ।

२५. पोषण प्रबद्रर्धन, सुररिक्षत मातृत्व, खोप कार्यक्रमलाई प्रभावकारी रुपमा संचालन गरिनेछ।

२६. नगरपालिका भित्र उत्पादन हुने खाद्य वस्तुहरुको अनुगमन गरी अखाद्य वस्तु उत्पादनमा पूर्ण रुपमा प्रतिवन्ध लगाई नियन्त्रण गरिनेछ।

२७. शहरी स्वास्थ्य क्लिनिक र गाउँघर स्वास्थ्य क्लिनिकको समुचित व्यवस्थापन गरिनेछ।

२८. आर्थिक बिपन्नता भएका महिला, किशोरी र बालवालिकाहरुको स्वास्थ्य अवस्थालाई मध्यनजर गर्दै कुपोषणको अवस्थामा सुधार ल्याउने उद्धेश्यले बहुक्षेत्रीय पोषण योजनालाई "**सुत्केरी आमा पोषिलो खाना**" कार्यक्रमलाई प्राथमिकताका साथ कार्यान्वयन गरिने छ।

२९. गैंडाकोट नगरपालिका भित्र रहेको पहाडी भु-भागलाई मध्यनजर गर्दै एकीकृत वस्ती विकासको लागि पहल गरिनेछ।

३०. गैंडाकोट नगरपालिकालाई सहकारी ग्रामको रुपमा विकास गर्दै लगिनेछ।

३१. दिगो बिकासका लक्ष्य प्राप्त गर्ने सम्वन्धमा शुन्य गरिवी, शुन्य भोकमरी, असल स्वास्थ्य , गुणस्तरीय शिक्षा, लैङ्गिक समानता, स्वच्छ पानी र सरसफाई, मर्यादीत काम र आर्थिक बृद्धि लगाएत संयुक्त राष्ट्रसंघ बाट पारित सन् २०३० सम्म पुरा गर्ने १७ वटा सहश्राब्दी बिकास लक्ष हासिल गर्ने प्रयास गरिने छ।

३२. बिगत बर्ष देखी प्रारम्भ गरिएको समृध्द गैडाकोट महाअभियान वर्ष आगामि ४ वर्षको कार्यकालमा पनि अगाडि बढाईने छ। यो महाअभियान सम्पन्न गर्न गैडाकोटको भूमिमा रहेवापत हरेक संघसंस्था, क्लव, सहकारी, शैक्षिक संघसंस्था, सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह/समितिहरु, सामुदायिक संस्थाहरु, टोल विकास संस्थाहरुले कुनै न कुनै एक वा सो भन्दा बढी कार्य नियमित रुपमा गर्ने अभियानको थालनी गरी समृद्ध गैडाकोट महाअभियानको अभिभारा पुरा गरी स्वयं समृध्द एवम् सुसँस्कृत बन्ने दिशामा योगदान गर्ने, जसले गर्दा नगरपालिकाकाले गर्नुपर्ने विकास व्यवस्थापन खासगरी सामाजिक विकासका क्षेत्रमा अदभूत योगदान पुग्ने र सहज अवस्था सिर्जना हुनेछ। नगरपालिकाको लेटरप्याडको तल्लो भागमा **"समृध्द गैडाकोट महाअभियान वर्ष"** लेखिनेछ।

(च) वन, वातावरण, स्वास्थ्य र सरसफाई

१. सफा (Clean) गैँडाकोट अभियान संचालन गरिनेछ। यस अन्तरगत प्रत्येक महिना आ– आफ्नो वडा नं. को संख्या कै गतेको दिनलाई सरसफाई उत्सवको रुपमा कार्य गरिनेछ। जस्तैः वडा नं. १ मा प्रत्येक महिनाको १ गते सो वडामा रहेका प्रत्येक टोल विकास संस्था, स्कुल, सरकारी कार्यालय, संघसंस्था, सहकारी, क्लबहरु समेतको सहभागितामा यो

सरसफाई उत्सवको आयोजना गरिनेछ। यो अभियानको सुरुवात गर्दा आ– आफ्नो क्षेत्रका सडकहरु अतिक्रमण गरी राखिएका ठेला, फुटपात, पसल, निर्माण सामाग्रीहरु, शहरको स्वरुप बिग्रने गरी राखिएका होडिङ बोर्डहरु समेत स्व–स्फूर्त रुपमा हटाइनेछ।

२. सरसफाईयुक्त नगर निर्माणको धेय अनुरुप प्लाष्टिक मुक्त नगर घोषणा गर्नका लागि आवश्यक कार्ययोजना निर्माण गरी लागु गरिनेछ। साथै एक घर दुई बिरुवा र दुई गमला अभियान ल्याइनेछ।

३. नगरवासिको सुविधाका लागि वस पार्कको संम्भाव्यता अध्ययन गरिनुका साथै नगरक्षेत्रभित्र नगर वस संचालन गर्न उपयुक्त पहल गरिनेछ।

४. नगरपालिकाले निजी क्षेत्रको साझेदारीमा शुल्कमा आधारित फोहर संकलन सेवाको सुरूवात गर्न आवश्यक छलफल तथा परामर्श गरी तयारी गरिनेछ।

५. वातावरणमैत्री स्थानीय शासन अनुरुप घर, वडा तथा नगर तहका आधारभूत सूचकमध्ये आगामी आ.व.मा थप वडामा घरपरिसर तहको आधारभूत तथा बिकसित सूचक परीक्षण गरी वातावरणमैत्री नमुना टोल तथा वडा घोषणा कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ।

६. हरियाली प्रर्वद्धनका लागि कुनै पनि सडक आयोजना संचालन गर्दा वृक्षारोपण गर्ने कामलाई आयोजनाको अनिवार्य कामको रुपमा एकीकृत गरी कार्यान्वयन गरिनेछ। साथै निर्माण भईसकेका सडकहरुमा समेत वृक्षारोपण गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ।

७. यस नगरलाई खुल्ला दिशा मुक्त क्षेत्र घोषणा गरिएकोमा अब पूर्ण सरसफाइयुक्त नगर निर्माणका कार्यक्रमलाई निरन्तर कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ।

८. छाडा चौपाया तथा मृत चौपायाको उचित व्यवस्थापनको नीति लिइनेछ।

९. भल निकासको व्यवस्था क्रमश व्यवस्थापन गर्दै लगिनेछ।

१०. नन्दन सामुदायिक वन अन्तर्गत रहेको नर्माणाधिन धवाह ताललाई पर्यटकीय स्थलको रुपमा विकास गर्दै लगिने छ।

११. नगरको सुन्दरता वृद्धि गर्नका लागि विभिन्न स्थानहरुमा व्यवस्थित पार्क निर्माण कार्यलाई प्राथमिक्ताका साथ अगाडी वढाईने छ।

१२. विशेष सम्मान : गैडाकोट वर्ष व्यक्तित्व' कार्यक्रम

१३. निम्न विधा तथा क्षेत्रमा गैँडाकोट **वर्ष व्यक्तित्व** कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।

१४. १) गैँडाकोट खेलाडी विधा वर्ष व्यक्तित्व

१५. नगरक्षेत्र भित्रबाट राष्ट्रिय अन्तराष्ट्रिय रुपमा नगरको पहिचान स्थापित गर्न सफल एकजना खेलाडीलाई वर्ष उत्कृष्ट खेलाडीको रुपमा सम्मान गरिनेछ।

१६. २) गैँडाकोट उत्कृष्ट करदाता विधा वर्ष व्यक्तित्व

१७. नगरक्षेत्रमा वर्षभरिमा सबैभन्दा बढी कर तिर्ने एक व्यक्ति र एक कम्पनीलाई उक्त विधा अन्तरगत सम्मान गरिनेछ।

१८. ३) कर्मचारी विधा वर्ष व्यक्तित्व

१९. नगरपालिका र नगरक्षेत्र भित्र रहेका शिक्षा, विद्युत, कृषि, स्वास्थ्य, खानेपानी लगायत प्रत्यक्ष सेवा प्रवाह गर्ने निकायमा कार्यरत कर्मचारीहरु मध्ये उत्कृष्ट कार्य सम्पादन गर्ने १ जना महिला र १ जना पुरुष कर्मचारीलाई छनौट गरी सम्मान गरिनेछ।

२०. ४) **गैँडाकोट विशिष्ट विधा वर्ष व्यक्तित्व'**

२१. कला, साहित्य, सिर्जना, धर्म, खोज, अनुसन्धान, विज्ञान, समाजसेवा लगायतका क्षेत्रमा उत्कृष्ट योगदान गर्ने व्यक्तिलाई यो सम्मान प्रदान गरिनेछ।

२२. ५) गैँडाकोट पत्रकारिता विधा वर्ष व्यक्तित्व

२३. वर्षभरिमा गैँडाकोटको विकास पत्रकारितामा उत्कृष्ट योगदान गर्ने संचारकर्मीहरु मध्ये १ जना महिला र १ जना पुरुषलाई यो सम्मानबाट सम्मानित गरिनेछ।

२४. ६) गैँडाकोट विद्यार्थी/ बिद्यालय विधा वर्ष व्यक्तित्व

२५. नगरक्षेत्रका विभिन्न विद्यालयमा अध्ययन गरी आधरभुत तह अन्तिम परिक्षा (कक्षा ८) / (SEE) परीक्षामा सर्वोत्कृष्ट अंक हासिल गर्ने १ जना छात्रा र १ छात्रलाई यो सम्मान प्रदान गरिनेछ।

२६. ७) गैँडाकोट युवा विधा वर्ष व्यक्तित्व

२७. स्वदेशमा रही विभिन्न क्षेत्रमा योगदान गर्ने युवा उद्यमी व्यक्तित्वहरु मध्ये उत्कृष्ट व्यक्तिलाई यो सम्मानबाट सम्मानित गरिनेछ।

२८. ८) गैँडाकोट आयुष्मान विधा वर्ष व्यक्तित्व

२९. नगरक्षेत्र भित्रकर सवैभन्दा बढी उमेरका जेष्ठ नागरिक मध्ये एक जना महिला र एक जना पुरुषलाई यो सम्मानबाट सम्मानित गरिनेछ

३०. ९) गैँडाकोट उत्कृष्ट योजना विधा वर्ष व्यक्तित्व

३१. नगरपालिकाबाट संचालित विभिन्न योजना कार्यक्रमहरु मध्ये उत्कृष्ट कार्य गर्ने उपभोक्ता समिति एवं योजनालाई यो सम्मान प्रदान गरिनेछ।

३२. १०) टोल बिकास संस्था उत्कृष्ट बर्ष ब्यक्तित्व

३३. नगरपालिकामा संचालित विभिन्न टोल बिकास संस्था मध्ये उत्कृष्ट कार्य गर्ने टोल बिकास संस्थालाई यो सम्मान प्रदान गरिनेछ।